

ปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มคดีประเภทฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิในศาลปกครองไทย

Problems with adding the Declaratory Judgment into the Administrative Court*

ธีรภัทร เพื่องวนิชศาสตร์**

Teerapat Faungwanishart

วันที่ได้รับบทความ 24 มกราคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 17 เมษายน 2567; วันที่ตอบรับตีพิมพ์ 17 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

ปัจจุบันคดีปกครองไทยมุ่งตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย แต่ขาดมิติและประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลอย่างรอบด้าน บทความนี้จึงมุ่งศึกษาการฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิซึ่งเป็นคดีประเภทหนึ่งของคดีปกครองเยอรมันที่บัญญัติไว้อย่างเป็นระบบ โดยถือเป็นหลักประกันขั้นต่ำในการเข้าถึงการคุ้มครองทางศาลของบุคคล จึงนำมาสู่การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มประเภทคดีฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิในศาลปกครองไทย

จากการศึกษาพบว่าอาจนำคดีการฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิมาบัญญัติใช้ในคดีปกครองไทยได้ โดยนำมาใช้ในลักษณะที่เป็นคดีระบบสำรองซึ่งไม่ถือว่าเป็นสิ่งแปลกปลอมแต่อย่างใด เนื่องจากภารกิจของศาลปกครองที่ไม่ใช่เพียงแต่มุ่งตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายแต่ยังต้องมุ่งคุ้มครองสิทธิของบุคคลด้วย และมีร่องรอยคดีฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิในคดีปกครองไทยอยู่แล้วตั้งแต่มีการจัดตั้งศาลปกครอง แต่การนำมาใช้อย่างเป็นระบบแบบประเทศเยอรมนีจะต้องมีการบัญญัติคดีประเภทฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับตัวผู้มีสิทธิฟ้องคดี ระยะเวลาการฟ้องคดี คำขอ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มคดีประเภทฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิในศาลปกครองไทย” เป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

** นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มคดีประเภทฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิในศาลปกครองไทย
Problems with adding the Declaratory Judgment into the Administrative Court

บังคับและการเป็นคดีประเภทสารรอง ซึ่งล้วนแต่ยังไม่ได้มีการบัญญัติกรณีดังกล่าวในพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 แต่อย่างใด

คดีปกครองไทยยังขาดกลไกในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลบางประการ การนำคำฟ้องขอ
ให้พิสูจน์สิทธิมาใช้อย่างเป็นระบบในคดีปกครองไทยจะช่วยเพิ่มมิติและประสิทธิภาพในการคุ้มครอง
สิทธิของบุคคลและรับรองการใช้สิทธิของบุคคลทางศาลในฐานะเป็นหลักประกันขั้นต่ำได้ จึงควร
บัญญัติคดีประเภทฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิเข้าในคดีปกครองไทย

คำสำคัญ: การฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิ การฟ้องขอให้พิสูจน์ความเป็นโมฆะของคำสั่งทางปกครอง
คดีประเภทสารรอง

Abstract

Currently, the administrative courts of Thailand focus on reviewing the legality of administrative action, but there is a lack of a comprehensive dimension and effectiveness in protecting individual rights. This article aims to study the Declaratory Judgment, a type of German administrative case that is systematically codified. It serves as a minimum guarantee for individuals to access judicial protection. This leads to a research of issues related to adding the type of cases of Declaratory Judgment in the Thai administrative court system.

From the study, it was found that Declaratory Judgments could be applied in Thai administrative cases, taking on a role similar to the German administrative subsidiary case system. This does not seem unusual, as the administrative courts not only focus on reviewing the legality of administrative acts but also aim to protect individual rights. There have been traces of Declaratory Judgment in Thai administrative cases since the establishment of the Administrative Court. However, adopting a systematic approach similar to the German system would require legislation specifying the types of cases, criteria for eligible plaintiffs, time limits for filing cases, injunction requests, and the nature of a subsidiary case system. As of now, such provisions have not been explicitly enacted in The Act of Establishment of Administrative Court and Administrative Court Procedure, B.E. 2542.

The administrative courts in Thailand still lack mechanisms to protect certain aspects of individual rights. The systematic application of Declaratory Judgment in Thai administrative cases could enhance the dimension and effectiveness of protecting individual rights, as well as guaranteeing the exercise of a person's rights to access judicial protection as a minimum guarantee. To improve the efficiency of the administrative courts in protecting individual rights, it is advisable to enact provisions for Declaratory Judgment cases in Thai administrative law.

Keywords: Declaratory Judgment, Declaratory Judgment for Nullity of Administrative Action, Subsidiary-Case Type

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

บรรเจิด สิงคะเนติ, *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคดีปกครองเยอรมัน* (โครงการตำราและวารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2547).

— —, ‘ระยะเวลาในการฟ้องคดีปกครองตามกฎหมายเยอรมัน’ (2548) 3 รวมบทความทางวิชาการ เล่ม 3: กฎหมายปกครอง ภาควิธีบัญญัติและกฎหมายอื่น 181.

— —, *หลักพื้นฐานสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 5, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2558)

มานิตย์ วงศ์เสรี, *นิติวิธี การใช้และการตีความกฎหมาย ศึกษาเปรียบเทียบระบบกฎหมายไทยและระบบกฎหมายเยอรมัน* (สำนักพิมพ์วิญญูชน 2562).

วรเจตน์ ภาคีรัฐ, ‘กฎหมายวิธีพิจารณาคดีปกครองเปรียบเทียบ เรื่อง ประเพณีของคำฟ้องคดีปกครอง ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีปกครองฝรั่งเศส’ (เอกสารประกอบการบรรยายบัณฑิตศึกษาคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2564).

ศุภวัฒน์ สิงห์สุวงษ์, ‘โมฆะกรรมของคำสั่งทางปกครอง : มุมมองเชิงกฎหมายเปรียบเทียบและพัฒนาการล่าสุดในระบบกฎหมายไทย’ (2558) 6 ฤกษ์กสิกาสาร 4.

สำนักวิจัยและวิชาการสำนักงานศาลปกครอง, รายงานการประชุมคณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ (วุฒิสภา) ครั้งที่ 9/2542 (6 เมษายน 2542).

ภาษาต่างประเทศ

Christoph Trzaskalik, *Die Rechtsschutzzzone der Feststellungsklage im Zivil und Verwaltungsprozeß* (Duncker Humblot 1978).

David Capitant, ‘35 Geschichte der Verwaltungsgerichtsbarkeit in Frankreich’ in Bert Schaffarzik (Herausgeber) *Handbuch der Geschichte der Verwaltungsgerichtsbarkeit in Deutschland und Europa* (Springer 2019).

ปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มคดีประเภทฟ้องขอให้พิพากษาในศาลปกครองไทย
Problems with adding the Declaratory Judgment into the Administrative Court

Friedhelm Hufen, *Verwaltungsprozessrecht* (C.H. Beck 2021).

Friedrich Schoch, Eberhard Schmidt-Aßmann, und Rainer Pietzner,
Verwaltungsgerichtsordnung (VwGO): Kommentar (C. H. Beck 2001).

Johannes Koch, *Verwaltungsrechtsschutz in Frankreich : eine rechtsvergleichende Untersuchung zu den verwaltungsinternen und verwaltungs- gerichtlichen Rechtsbehelfen des Bürgers gegenüber der Verwaltung* (Duncker und Humblot 1998).

John Bell and François Lichère, *Contemporary French Administrative Law* (Cambridge University Press 2022).

Kerstin Kares, *Das Rechtsverhältnis i.S.v. § 43 I Alt. 1 VwGO* (Peter Lang 2011).

Klaus F.Gärditz, *Verwaltungsgerichtsordnung (VwGO) mit nebengesetzen* (Carl Hezmanns Verlag 2018).

Olivier Gohin, *Contieux administrative* (deuxième édition, Litec 1999).

Sandrine Perera, ‘Le Recours En Interprétation, Un Recours Délaisse’ (Le blog Droit Administratif, 19 April 2022) <<https://blogdroitadministratif.net/2022/04/19/le-recours-en-interpretation-un-recours-delaiss>> สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2566.

Sodan Helge und Jan Ziekow, *Grundkurs öffentliches Recht* (Verlag C. H. Beck 2023).

Thomas Würtenberger und Dirk Heckmann, *Verwaltungsprozessrecht* (C.H. Beck 2018).

Wolf Selb, *Die verwaltungsgerichtliche Feststellungsklage* (Duncker und Humblot 1998).